

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Жаран Тилекбек Соронбаевич Батырбековдун өтүнүчүн өндүрүшкө
кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2017-жылдын 20-июну

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Ж.И. Саалаев, К. Абдиев, Э.Ж. Осмонбаев, сот отурумунун катчысы С.А. Джалгокпаеванын катышуусу менен, жаран Тилекбек Соронбаевич Батырбековдун өтүнүчүн карап чыгып, төмөнкүлөрдү

т а п т ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2017-жылдын 10-майында жаран Т.С. Батырбековдун «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Мыйзамдын 4-беренесинин 2-бөлүгүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 1-беренесинин 1-бөлүгүнө, 6, 16-беренесине, 94-беренесинин 2, 3, 4, 9-бөлүктөрүнө, 95-беренесинин 1, 4-бөлүктөрүнө жана «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Мыйзамдын 11-беренесинин 2-бөлүгүнө, 14-беренесинин 2-бөлүгүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Өтүнүчтө көргөзүлгөндөй, «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык мыйзамына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизүү тууралуу» 2011-жылдын 13-июнундагы № 41 конституциялык мыйзам менен талашылып жаткан ченемге өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилгенге чейин мурда иштеп кеткен судьяларды жазык жоопкерчилигине тартуу жөнүндө чечимди Судьялар кеңешинин макулдугу менен Башкы прокурор кабыл алып келген. Ал эми өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилгенден кийин жазык жоопкерчилигине тартуу тергөө органдары тарабынан «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 14-беренесинин 2-бөлүгүн

эсепке албастан, 4-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде Судьялар кеңеши менен макулдашуусуз жүргүзүлө баштаган.

Ошондой эле, арыздануучунун пикири боюнча, Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңеши «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 14-беренесинин 2-бөлүгүндө камтылган судья ыйгарым укуктары токтотулгандан, кызматынан бошотулгандан кийин судьянын ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырып турган мезгилде жасаган укукка каршы жосуну үчүн сот тартибинде салынуучу жазык жана административдик жоопкерчиликке конституциялык мыйзамда белгиленгенден башкача тартипте тартылышы мүмкүн эмес деген талапты бузуп, аталган конституциялык мыйзамдын 4-беренесинин 2-бөлүгүн негиз кылып, Башкы прокурордун мурда иштеп кеткен судьяларды жазык жоопкерчилигине тартуу жөнүндө сунушун кароосуз кайтарып келүүдө.

Андан сырткары Т.С. Батырбеков, «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык мыйзамына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизүү тууралуу» конституциялык мыйзам «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» конституциялык мыйзамынын 3-беренесинин 3-бөлүгүнүн үчүнчү абзацына карама-каршы келет деп эсептейт. Анткени, ага ылайык Кыргыз Республикасында соттордун өз алдынчалыгын, судьялардын көз карандысыздыгын кысымга алуучу мыйзамдар жана башка ченемдик укуктук актылар чыгарылышы мүмкүн эмес деп так белгиленген.

Арыздануучу, судьяларга карата жазык ишти козгоонун өзгөчө тартиби коомдогу кандайдыр бир турукташтыруучу фактордун ролун аткарууга арналган сот бийлигинин өзгөчө статусун тастыктайт жана ишти жүргүзүүнүн процессуалдык кепилдиги болуп эсептелет жана бул тартипте судьялардын кызматтык статусу менен сот адилеттигин жөнөтүү боюнча маанилүү мамлекеттик функцияны жүзөгө ашыруу күчү шартталган деп эсептейт.

Ошондой эле, «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 11-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык Конституцияда жана ушул конституциялык мыйзамда каралган судьянын көз карандысыздыгынын кепилдиктери кандай учурда болсо да алып салынышы же төмөндөтүлүшү мүмкүн эмес деп эскертет.

Жогоруда баяндалган жүйөлөрдүн негизинде, арыздануучу талашылып жаткан ченемди Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келет деп таанууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун

Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья Ж.И. Саалаевдин маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 7-бөлүгүнө ылайык Конституция тарабынан таанылган укуктар жана эркиндиктер алар тарабынан бузулуп жатат деп эсептелсе ар бир адам мыйзамдын жана башка ченемдик укук актыларынын конституциялуулугун талашууга укуктуу.

Бул конституциялык орнотуу көрсөтүп тургандай, жеке жана юридикалык жактарда Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына кайрылуу укугу, Кыргыз Республикасынын Конституциясы менен таанылган адамдын жана жарандын укуктары жана эркиндиктерин бузуу болгон (конкреттүү контролдун алкагында) же боло турган (абстракттуу контролдун алкагында) учурда пайда болот. Ошондуктан, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 25-беренесинин 3-бөлүгү арыздануучулардан өтүнүчтө кайрылууну конституциялык сот өндүрүшүнүн алкагында кароого болгон конкреттүү негиздерди, аны менен коюлган маселе боюнча өзүнүн көз карашынын укуктук негиздемелерин Конституциянын тиешелүү ченемдерине шилтеме келтирүү менен көрсөтүүнү талап кылат.

Ушул эле мыйзамдын 20-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына кайрылуу укугуна ээ субъекттерден болуп саналган жеке жана юридикалык жактар укуктук ченемдердин конституциялуулугун текшерүү жөнүндө маселе менен кайрылган учурда көрсөтүлгөн органдар жана кызмат адамдары алардын компетенциясына тиешелүү бөлүгүнө гана сунуштама киргизиши мүмкүн. Ал эми Т.С. Батырбеков иштеп жаткан судья эмес жөнөкөй жаран катары кайрылып жаткандыгын эске алсак, укуктук ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келерлиги жөнүндө маселеде ал Кыргыз Республикасынын Конституциясы менен таанылган адамдын жана жарандын укуктары жана эркиндиктеринин бузулушуна гана басым жасоосу керек эле. Арыздануучу бул өтүнүчтө өз көз карашын маңызы боюнча мыйзамды бузуу, мыйзамдар арасындагы коллизияны жок кылуу, жалпы сот системасын уюштуруу жана укук колдонуу тажрыйбасындагы көйгөйлөргө негиздеген. Демек, кайрылуу субъекти катары жаран Т.С. Батырбековдун өз өтүнүчүндө баяндаган маселелери аталган мыйзамдын талаптарына туура келбейт.

Бул өтүнүчтө көтөрүлгөн маселелер боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын укуктук позициясы палатанын

2017-жылдын 15-февралындагы чечиминде ачык-айкын билдирилгендигин белгилей кеткибиз келет.

Укук колдонуу тажрыйбасы жана мыйзамдагы коллизияларды жок кылуу менен байланышкан мындай маселелерди кароо «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамга ылайык Конституциялык палатанын ыйгарым укуктарына кирбейт. Жогоруда аталган конституциялык мыйзамдын 19-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы укук маселелерин гана белгилейт жана чечет.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1, 2-пункттарына ылайык эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча ушул конституциялык мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе жана кайрылуу тиешелүү эмес органдан же жактан (субъекттен) келип түшсө судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1, 2-пункттарын, 5-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

а н ы к т а д ы:

1. Жаран Тилекбек Соронбаевич Батырбековдун өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.
2. Өтүнүч жана ага тиркелген материалдар кайтарылып берилсин.
3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

Ж.И. Саалаев

К. Абдиев

Э.Ж. Осконбаев

№ 33-0